

## Liite 12 Raahen peruskoulujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

### 1. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tarkoitus

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tarkoituksena on kartoittaa koulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanne, kirjata ylös tehdyt toimenpiteet ja selvittää miten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta voitaisiin lisätä. Suunnitelma käydään läpi vuosittain ja siihen päivitetään tilanteeseen mahdollisesti tulleet muutokset.

Raahessa pidetään tärkeänä sitä, että jokainen koulun oppilas voi tuntea käyvänsä koulua turvallisessa ympäristössä ja tulee hyväksytyksi omana itsenään.

Tasa-arvolaki kieltää oppilaitoksissa tapahtuvan syrjinnän sukupuolen, sukupuoli-identiteetin ja sukupuolen ilmaisun perusteella ja oppilaitoksissa on tehtävä suunnitelmallista työtä sukupuolten välisen tasa-arvon edistämiseksi. Oppilaitosten tulee myös ennaltaehkäistä syrjintää. Tämän suunnitelman tarkoitus on taata lain vaatiman järjestelmällisen ja suunnitelmallisen työn toteutuminen.

Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan sitä, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia. Sukupuoli, ikä, alkuperä, kansalaisuus, kieli, uskonto, vakaumus, mielipide, poliittinen tai ammattiyhdistystoiminta, perhesuhteet, vamma, terveydentila, seksuaalinen suuntautuminen tai muu henkilöön liittyvä syy ei saa vaikuttaa ihmisten mahdollisuuksiin saada erilaisia palveluita tai osallistua koulutukseen. Perusoikeudet kuuluvat ihan jokaiselle ihmiselle, eikä ketään saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eriarvoiseen asemaan. (yhdenvertaisuus.fi; yhdenvertaisuuslaki 6 §.)

Yhdenvertaisuuslain mukaan koulutuksen järjestäjän on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi sekä huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

### 2. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön osa-alueet

#### Opetuksen järjestäminen

Opetus järjestetään siten, että jokainen oppilas saa opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaan-ohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä.

Koulussa huolehditaan siitä, että kaikilla oppilailla on tasavertaiset mahdollisuudet koulutukseen, kuten maksuttomaan opetukseen, oppikirjoihin ja työvälineisiin ja muuhun oppimateriaaliin sekä oppilashuoltoon.

Tavoitteena on opiskeluympäristö, jossa oppilailla ja henkilökunnalla on hyvä ja turvallista olla, eikä ke-  
tään aseteta eriarvoiseen asemaan sukupuolen tai muiden ominaisuuksien perusteella. Opetus järjeste-  
tään sukupuolisensitiivisesti, eli jokaisen oppilaan yksilölliset tarpeet tulevat huomioiduksi ilman, että  
niihin liitetään sukupuoleen liittyviä ennakko-odotuksia tai –käsityksiä.

Koulussa pidetään huolta siitä, ettei esimerkiksi älylaitteen tai tietokoneen puute hankaloita tai estä  
opiskelua ja tehtävien tekemistä. Koulussa käytetään pääasiassa koulun laitteita.

Leirikoulujen, retkien ja opintokäyntien suhteen varmistetaan, että jokaisella oppilaalla on mahdollisuus  
osallistua varallisuudesta huolimatta.

### **Opintosuoritusten arviointi**

Opintosuoritusten arviointi perustuu valtakunnallisessa ja kuntakohtaisessa opetussuunnitelmassa mää-  
riteltyjen tavoitteiden saavuttamiseen. Arvioinnissa ei verrata oppilaiden keskinäisiä suorituksia ja saa-  
vutuksia, eikä arviointi koskaan kohdistu persoonaan, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin omi-  
naisuuksiin. Arviointi on jatkuvaa, monipuolista ja ohjaavaa. Arvioinnissa käytetään erilaisia toimintata-  
poja ja oppilaalle annetaan jatkuvaa palautetta. Oppilaille annetaan mahdollisuus osoittaa osaamisensa  
eri tavoin. Käyttäytyminen arvioidaan aina erikseen, eikä se vaikuta eri oppiaineista saataviin arviointei-  
hin. Oppilaalla ja huoltajalla on aina oikeus saada tietoa siitä, miten arviointiperusteita on sovellettu  
oppilasta arvioitaessa. Opettajat pitävät arviointikokouksia, joissa tarkennetaan yhtenäistä arviointikult-  
tuuria.

### **Elämäkatsomus, vakaumus ja mielipide**

Erilaisiin elämäkatsomuksiin, vakaumuksiin ja mielipiteisiin suhtaudutaan avoimesti ja kunnioittavasti.  
Erilaisia elämäkatsomuksia ja vakaumuksia pyritään tuomaan esiin koulun arjessa sekä henkilökunnan  
toiminnassa ja samalla rikkomaan mahdollisia ennakkoluuloja ja stereotypioita. Kouluruokailussa ote-  
taan huomioon erilaiset uskonnolliset vakaumukset ja erityisruokavaliot erillisen ohjeistuksen mukai-  
sesti. Virallisessa tiedotuksessa ja henkilökunnan antamassa ohjeistuksessa kunnioitetaan erilaisia va-  
kaumuksia ja arvopohjia.

### **Etninen tausta, kansallisuus ja kieli**

Kodin ja koulun yhteistyössä otetaan huomioon erilaiset ajattelu- ja toimintatavat sekä rakennetaan yh-  
teistä ymmärrystä siitä, miten arki saadaan toimivaksi. Eri kulttuureista tulevien toiveita ja tarpeita kuun-  
nellaan ja ne otetaan huomioon opetussuunnitelman puitteissa opetusta suunniteltaessa ja toteutetta-  
essa. Monikulttuurisuuden ajatellaan olevan positiivinen ja merkityksellinen resurssi, joka on luonnolli-  
nen osa koulun arkea.

Koulussa huolehditaan siitä, että tulkkauspalvelut ovat tarvittaessa saatavilla, jotta kodin ja koulun yh-  
teistyötä voidaan toteuttaa huolimatta siitä, mikä oppilaan ja/tai huoltajan äidinkieli on. Arjen viestin-  
nässä huomioidaan, että tärkeät viestit menevät kotiin ymmärrettävässä muodossa.

### **Seksuaalinen suuntautuminen ja sukupuoli-identiteetti, seksuaalinen häirintä ja sen ehkäisy**

Jokaisen seksuaalista suuntautumista ja erilaisia sukupuoli-identiteettejä kunnioitetaan. Koulussa rakennetaan hyväksyvää, erilaisuutta ja moninaisuutta arvostavaa, avointa ja sallivaa ilmapiiriä. Oppiaineita ei ole määritelty sukupuolen kautta ja kaikilla oppilailla on mahdollisuus osallistua kaikkeen toimintaan sukupuolesta riippumatta. Opetusryhmiä ei koosteta sukupuolisidonnaisesti, eikä sukupuoleen liitetä ennako-oletuksia tai ennakkoluuloja.

Jokaisella oppilaalla ja henkilökunnan jäsenellä on oikeus turvalliseen ja häirinnästä vapaaseen arkeen. Kaikenlainen seksuaalinen häirintä on kiellettyä. Koulussa tiedostetaan se, että seksuaalinen häirintä pitää sisällään monia eri osa-alueita. Tunne häirinnästä on aina henkilökohtainen. Kaikki seksuaaliseen häirintään viittaavat toimet otetaan aina vakavasti ja selvitetään välittömästi. Oppilaiden kanssa keskustellaan laajasti jokaisen oikeudesta fyysiseen koskemattomuuteen. Oppilaille selvennetään, että jokainen ihminen määrittelee itse sen, kuka ja miten häntä saa koskea. Pidetään huolta siitä, että oppilaat ja henkilökunta tiedostavat seksuaalisen häirinnän eri osa-alueet ja muodot.

### **Vammaisuus ja terveydentila**

Oppilaalla, oppilaan huoltajalla ja henkilökuntaan kuuluvalla on oikeus itse päättää, mitä ja kuinka paljon hän haluaa terveydentilastaan tiedettävän ja kenellä on oikeus annettuun tietoon. Oppilaan ja oppilaan huoltajan kanssa sovitaan aina tiedottamisesta. Koulussa pyritään tekemään kaikki tarvittavat erityisjärjestelyt ja tilanteessa, jossa kaikkia tarvittavia erityisjärjestelyitä ei ole mahdollista toteuttaa, annetaan tietoa kouluista, joissa erityisjärjestelyt on toteutettu tai mahdollista toteuttaa.

## **3. Toiminta syrjintä- ja häirintätapauksissa**

### **Ehkäiseminen**

Koulussa käytetään seuraavia toimenpiteitä osana ennaltaehkäisevää toimintaa:

- Oppilaiden kanssa tutustutaan yhdessä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyviin käsitteisiin ja keskustellaan niiden merkityksistä monipuolisesti ja avoimesti ikätaso huomioiden.
- Otetaan huomioon oppilaiden näkemykset, ajatukset ja ideat erilaisiin tapoihin ehkäistä syrjintää ja häirintää sekä edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa.
- Tarjotaan erilaisia materiaaleja, ideoita sekä vinkkejä yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseksi.

### **Puuttuminen**

Jos koulussa havaitaan syrjintää tai häirintää, puututaan seuraavilla tavoilla:

- Ensisijaisena vastuuhenkilönä on aina aikuinen, joka on havainnut tilanteen, joka tarvittaessa siirtää tilanteen käsittelyn eteenpäin luokan omalle opettajalle, rehtorille/koulunjohtajalle tai koulun KiPu-tiimille.

### **Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskartoitusten toteuttaminen**

Joka toinen vuosi teemme hyvinvointikyselyn, joissa kartoitetaan oppilaiden kokemuksia kouluhyvinvoinnista ja yhdenvertaisuudesta. Näin saamme ajantasaisen kuvan oppilaiden kokemuksista ja käsityksistä liittyen yhdenvertaisuuteen.

Kyselyn tulosten perusteella koulussa tehdään tarvittavat toimenpiteet oppilaiden hyvinvoinnin parantamiseksi. Tarvittaessa puututaan sellaisiin tilanteisiin, jotka eivät ole tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslain mukaisia sekä tehdään päivitykset tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan.